

Limfjordsrådet

Til
Miljøminister Karen Ellemann

Sekretariat:
Aalborg Kommune
Teknik- og Miljøforvaltningen
Stigsborg Brygge 5
9400 Nørresundby
Tlf. 9931 2000
Fax 9931 2009
www.limfjordsraadet.dk
tbj-teknik@aalborg.dk

Limfjordsrådet den 8. december 2010

Mulige barrierer i forbindelse med vådområdeindsatsen

I forbindelse med Grøn Vækst har Miljøministeriet og KL i november 2009 indgået en aftale om udmøntning af vådområdeindsatsen, som er en del af indsatsen for at forbedre vandmiljøet.

Det er aftalt, at kommunerne som projektjere har ansvaret for at etablere vådområderne, samt at staten varetager centrale og meget vigtige delelementer.

I den nærmere opgavefordeling er kommunerne forpligtiget til at gennemføre en forundersøgelse, som skal afklare mulighederne for at etablere et vådområde. Staten varetager derefter køb og salg af jorden gennem den statslige jordkøbsmyndighed i FødevarerErhverv. Når jordforhandlingerne mellem FødevarerErhverv og de enkelte lodsejere er afsluttet, overgår initiativet igen til kommunerne i forbindelse med realisering af projektet.

Vådområdeindsatsen er en meget stor opgave, som kommunerne skal udføre indenfor en meget kort tidsfrist. Dette kan kun gennemføres, hvis der er et tæt samarbejde og løbende dialog mellem stat og kommune, hvor begge parter opfylder deres del af opgaven.

Indtil nu har kommunerne udvist et stort engagement og lagt mange ressourcer i opgaven. Ikke mindst omkring Limfjorden.

I overensstemmelse med aftalen mellem Miljøministeriet og KL har kommunerne omkring Limfjorden i regi af Limfjordsrådet etableret "Vandoplandsstyregruppen for oplandet til Limfjorden". Limfjordsrådet favner et godt 7600 km² stort område, hvor der skal udlægges ca. 3700 ha vådområder og derigennem fjernes 415 ton kvælstof. For at opfylde dette mål omfatter Vandoplandsplanen for Limfjorden ikke mindre end 30 vådområder samt en række potentielle alternativer.

Formandskab:
Morsø Kommune, Teknik- og Miljøforvaltningen
Jernbanevej 7 Tlf. 9970 7000 www.morsoe.dk
7900 Nykøbing Mors Fax 9970 7246 naturogmiljoe@orsoe.dk

Næstformandskab:
Struer Kommune, Natur- og Miljøafdelingen
Østergade 13 Tlf. 9684 8401 www.struerkommune.dk
7600 Struer Fax 9684 8409 teknisk@struer.dk

Kommunernes arbejde blev påbegyndt umiddelbart efter, at aftalen mellem Miljøministeriet og KL blev indgået i efteråret 2009. Som en anerkendelse af opgaven blev der afsat 9,5 millioner til kommunerne til faciliterende og opsøgende arbejde i forbindelse med opstarten af vådområdeprojekterne. Nu et år efter er disse 9,5 mill. stadig ikke tilgået kommunerne. Vi forventer, at dette snarest sker, og at fordelingsnøglen i øvrigt bliver baseret på det gennemsnitlige N krav per kommune i det hovedopland, som kommunen er en del af, således at midlerne fordeles mellem oplandene ud fra N krav per opland og dermed, at midlerne ikke tildeles via DUTprincip eller bloktilskud.

Forudsør forhindringer

I forbindelse med Limfjordsrådets formandskabs møde med miljøministeren den 25. august 2010 i Miljøministeriet blev en række forhold omkring blandt andet vådområdeindsatsen diskuteret. Vi vil i denne forbindelse gerne erindre om de anbefalinger, som blev opstillet som et resultat af mødet (notat vedhæftet).

I takt med at forundersøgelserne afsluttes og jordforhandlinger og realisering nærmer sig, er vi desværre blevet opmærksom på yderligere en række uhensigtsmæssigheder i det fremadrettede forløb. Forhold som primært drejer sig om bureaukrati og de økonomiske forudsætninger for opgaveløsningen.

Dette drejer sig blandt andet om:

Projekter, der må opgives

Selv om de tekniske og ejendomsræssige forundersøgelser peger på, at et vådområdeprojekt vil kunne gennemføres, kan det senere vise sig, at projektet må opgives. Det kan f.eks. skyldes:

1. Gennemførelse af et vådområdeprojekt er ofte kompleks og indebærer, at der skal meddeles tilladelse efter flere love, bl.a. planlov, vandløbslov og naturbeskyttelseslov. Det kan ikke udelukkes, at der i forbindelse med sagsbehandlingen kan dukke forhold op, som betyder at der må meddeles afslag. Desuden vil eventuelle tilladelser kunne påklages og eventuelt omgøres af klagemyndigheden.
2. De efterfølgende lodsejerforhandlinger kan afdække, at projektet ikke er økonomisk rentabelt eller har en dårlig N-effektivitet, fordi jordpriserne eller udgiften til f.eks. afværgeforanstaltninger er højere end forventet, eller at lodsejernes forventninger til godtgørelse ikke kan indfries.
3. Selv om forundersøgelserne viser, at der er en positiv opbakning fra lodsejerne ved projektets start, kan det ikke udelukkes, at stemningen vender, f.eks. hvis lodsejernes forventninger ikke kan indfries, eller der kan være andre forhold, som resulterer i lodsejermodstand.
4. Mangel på erstatningsjord til opfyldelse af harmonikrav. Mange husdyrbrugeres deltagelse i vådområdeprojekterne er betinget af, at de kan få erstatningsjord, så de kan opretholde deres nuværende husdyrproduktion. Hvis det ikke er muligt at skaffe denne erstatningsjord, f.eks. ved at erhverve puljejord uden for projektområderne er der risiko for, at projekterne må opgives.

Uanset årsag vil et opgivet projekt, som vi er orienteret, have økonomiske konsekvenser for kommunen. Eksempelvis er det tilsyneladende et vilkår, at afholdte udgifter til et projekt, der må opgives, fordi Fødevarerhverv ikke kan afslutte de nødvendige jordforhandlinger, skal dækkes af kommunerne, uanset at ansvaret for køb og salg af jord ligger hos staten. Dette vil uden tvivl reducere kommunens engagement og være en væsentlig hindring for den endelige beslutning om at sætte projekter i gang og dermed for gennemførelse af den samlede vådområdeindsats.

Jordkøb udenfor projektområdet

Vi erfarer videre, at Fødevarerhverv ikke ønsker at opkøbe ejendomme med jord udenfor projektområdet, hvis der er risiko for værditab på denne del af ejendommens jord og at et køb kun vil komme på tale, hvis kommunen stiller en underskudsgaranti til rådighed for denne del af jorden. Vi vurderer, at langt de fleste kommuner ikke ønsker at stille denne underskudsgaranti. Dette vil medføre, at vådområdeprojekter, der indebærer køb og salg af jord udenfor projektområderne, ikke vil blive igangsat.

Netop jord uden for projektområdet er vigtigt. En jordpulje til gennemførelse af en jordfordeling og opretholdelse af harmonikrav er i mange tilfælde en afgørende forudsætning for om et vådområdeprojekt kan realiseres.

Manglende synergi

Vi vil i øvrigt påpege det uheldige i, at finansieringen af vådområderne ikke kan samtænkes med andre natur- og miljøprojekter, som eksempelvis nedlæggelse af dambrug, åbning af rørlagte vandløbsstrækninger eller generel jordfordeling for arealer udenfor de potentielle vådområder. Herved mister man muligheden for at skabe helhedsorienterede projekter, som samtidigt vil have den største omkostningseffektivitet i et længere tidsperspektiv.

Plejeaftaler i de etablerede vådområder

En del af vådområderne vil typisk blive etableret som fugtig eng. For at undgå at vådområdet udvikler sig uhensigtsmæssigt er det vigtigt, at der bliver etableret en pleje af arealet i form af enten græsning eller slet. Stat og kommune vil således have en interesse i, at der bliver lavet aftale med den fremtidige lodsejer om pleje af arealerne. Derfor er vi forundrede over at erfare, at der er planer om at indskrænke muligheden for plejeaftaler af naturarealer. Vi finder det yderst vigtigt, at de nødvendige støttemuligheder til etablering af pleje i de nye vådområder er til stede. Vores forundring skal ikke mindst ses i lyset af forslag til finanslov for 2011, hvori der netop er forøget fokus på naturpleje.

Fremtidige miljøkrav

Fra lodsejerside har der været udtrykt bekymring for, om søer og naturområder, der etableres i forbindelse med vådområdeindsatsen, ved senere revisioner af Vand- og Naturplanerne vil blive mødt af krav til deres økologiske tilstand, som betyder at de nærliggende ejendomme vil blive mødt af skærpede krav til deres udledning af næringsstoffer. Vi skal derfor anmode ministeren om at bekræfte, at hensigten med de nye vådområder er at fjerne næringsstoffer fra vandmiljøet, og at områderne derfor ikke i fremtidige

vandplaner vil blive mødt af krav om reduktion i tilførslen af næringsstoffer i forhold til de mængder de modtager ved etableringen.

Afslutning.

Realisering af vådområder til kvælstoffjernelse er en meget kompliceret opgave, som involverer mange interessenter. Som det er skitseret kræver opgaven et tæt samspil mellem stat og kommuner omkring såvel selve opgaveløsningen men også vedrørende de værktøjer, som stilles til rådighed. Et af de bærende principper i hele processen er, at lodsejerne skal indgå i vådområdeprojekterne i frivillighed. Derfor er det helt afgørende, at støtte- og finansieringsmulighederne er tilstrækkelige og ikke mindst klare og let gennemskuelige for såvel projektmagere, herunder kommunerne, som lodsejere. Enhver tvivl om projektførelsen, finansiering eller efterfølgende administration af vådområdet vil vanskeliggøre en realisering.

Miljøministeriet er i sidste ende hovedansvarlig overfor EU for, at de i vandplanen fastsatte mål bliver opnået – herunder at vådområdeindsatsen bliver en succes. Limfjordsrådet forventer derfor, at man fra stat og regering prioriterer denne opgave og agter at stille de fornødne værktøjer til rådighed, således at vi i kommunerne har en reel mulighed for at løse opgaven på det grundlag, som oprindeligt blev udstukket og som blandt andet indebærer, at kommunerne løfter en meget væsentlig del af opgaven, men til gengæld kun i et begrænset omfang er økonomisk involveret.

Vi ser frem til en konstruktiv dialog om opgavens udfordringer og stiller os gerne til rådighed i den fremadrettede proces.

Med venlig hilsen

Poul Roesen
formand

Helle V. Lyng
næstformand

Miljøministeriet
Att.: Karen Ellemann

Sekretariat:
Teknik- og Miljøforvaltningen
Aalborg Kommune
Stigsborg Brygge 5
9400 Nørresundby
Tlf. 9931 2000
Fax 9931 2009
www.limfjordsraadet.dk
niv-teknik@aalborg.dk

Limfjordsrådet, 2. september 2010

Kære Karen Ellemann

I forlængelse af behageligt møde den 25. august i Miljøministeriet fremsender vi her uddybende kommentarer, samt de pointer Limfjordsrådets Formandskab fremhævede på mødet. Som nævnt ønsker Limfjordsrådet at rose ministeren for beslutningen om en "time out" angående de omsættelige N-kvoter. Limfjordsrådet finder det vigtigt, at brugen af målrettede og skræddersyede virkemidler vurderes endnu en gang. Nedenstående er i den forbindelse en række anbefalinger for Miljøministeriets videre vandplanarbejde.

Limfjordsrådet anbefaler Miljøministeren og Ministeriet at:

1. Vådområdeindsatsen øges. Erfaringen fra første runde viser, at de indmeldte projekter for Limfjorden har en kvælstoffjernelse på 176 kg. N/ha (Statslig reference på min. 113 kg. N/ha.) med en omkostningseffektivitet på 570 kr./kg. N (Statslig reference på maks. 866 kr./kg. N). I Limfjordsoplandet er der endvidere store arealer "på lager" og det anbefales i den forbindelse, at VOS'erne får til opgave at estimere den reduktion, der kan opnås med dette virkemiddel i de enkelte oplande.
2. Arbejdet med at sikre en forkøbsret for de lodsejere, der bidrager med jord til vådområdeindsatsen forsættes.
3. Kommunerne udarbejder plejeplanerne for projektarealerne i forbindelse med vådområdeindsatsen, Kommunerne er myndighed for så vidt angår naturbeskyttelsen og indsatsen bør selvfølgelig sammentænkes med udfordringerne for så vidt angår tabet af biodiversitet, der med den seneste tidsforlængelse skal stoppes senest 2020.
4. De 9,5 mil. kr. der i vådområdeindsatsen er afsat til den faciliterende indsats, udbetales hurtigst muligt og fordeles efter indsatsen. I og med 1/3 af vådområdeindsatsen ligger i oplandet til Limfjorden bør 1/3 af pengene gå hertil.
5. Udviklingsarbejdet for så vidt angår minivådområder færdiggøres, så disse kan godkendes og indarbejdes som virkemiddel i fald resultaterne forbliver positive. Limfjordsrådet mener, at en implementering af dette virkemiddel hensigtsmæssigt kan ligge i Miljøgodkendelsessystemet (BAT), så der er mulighed for og pligt til at følge op på vedligeholdelsen af anlægget m.v.
Tilsvarende finder Limfjordsrådet, at der er behov for en afklaring af potentialet i virkemidler som lineopdræt af muslinger, etablering af stenrev etc.

Limfjordsrådet

Kommunerne har på kort tid etableret et oplandsråd omkring Limfjorden, der har fungeret effektivt i vandplanssammenhænge, herunder vådområdeindsatsen. Oplandsrådenes ansvarsområde bør udvides i forbindelse med det øvrige vandplanarbejde. Som understreget på mødet finder Limfjordsrådet i den forbindelse, at der fremadrettet er behov for en tættere dialog mellem Limfjordsrådet og Miljøministeriet for en konstruktiv implementering af vandplanerne lokalt i Limfjordsoplandet. Dette med henblik på at sikre en god og effektiv implementering lokalt. Konkret ønsker Limfjordsrådet:

6. Dialog om behovet for en anden opdeling af Limfjorden i vandplanssammenhæng. I det hidtidige udkast til Vandplan er denne opdelt i 3 områder, hvilket Limfjordsrådet ikke finder optimalt. Tydeligst ses dette med Natura 2000 området Halkær Bredning, der har et meget stort opland til et lille vandområde med dårlig vandudskiftning og som samtidig har det største husdyrtryk i Limfjordens opland overhovedet. Vandplanerne sikre ikke en indsats i forhold til Halkær Bredning og Naturplanerne er således ikke her tænkt sammen med disse. Dette selvom, det har været Miljøministeriets udmelding og begrundelse for et parallelt forløb på vand- og naturområdet, at netop tiltag til at nå målene jf. vandplanerne også skulle sikre gunstig bevaringsstatus for udpegningsgrundlaget i Natura 2000 områderne. Tilsvarende betyder den fremherskende vest – øst gående strøm i Limfjorden, at en opdeling af denne i flere delområder giver faglig god mening.
7. Dialog om brugen af virkemidler. Limfjordsrådet finder det vigtigt at tænke i helheder og der er brug for fleksibilitet til at kunne handle lokalt, når det rette momentum er til stede. Kommunerne bør derfor gennem Vandoplandstyregrupperne få større kompetence, ansvar og mulighed for frit at kunne vælge omkostningseffektive virkemidler for en del af den nødvendige indsats beskrevet i Vandplanen. Som eksempel peges på opkøb af to dambrug som Limfjordsrådet fik afvist i Vandoplandsplanen. Lodsejerne var positive og der var tale om et kvælstofomkostningseffektivt virkemiddel, der samtidig kunne bidrage med væsentlig fosforfjernelse til eksempelvis den fosforfølsomme Hjarbæk Fjord. Muligheden for opkøb af disse dambrug vil sandsynligvis ikke forblive, men overhales af generationsskift, salg til anden side, beslutning om investering i anlægget e. lign.
8. Dialog om de udfordringer der ligger i, hvordan udpegning af arealer til intensive landbrug i Kommuneplan, hensigtsmæssigt sammentænkes med biogasplanlægning, Miljøgodkendelser og Vand- og Naturplanarbejdet.
9. Dialog om hvordan det sikres, at der efter målopfyldelse jf. vandplanen ikke gives tilladelse til øget forurening af et vandområde. Da oplandet til Limfjorden rækker ind i flere kommuner indebærer dette, at der indenfor et opland skal ske en koordinering på tværs af kommunegrænser for så vidt angår eksempelvis by- og erhvervsudvikling.
10. Dialog om overvågningen af implementeringen af virkemidler. Eksempelvis skal det sikres at efterafgrøder som er anvendt for at få en miljøgodkendelse ikke også anvendes til at tilgodese krav pålagt via vandplanen.

Endnu engang tak for et godt møde den 25. august. Limfjordsrådet ser frem til en forhåbentlig forsat dialog om, de i brevet nævnte punkter.

Med venlig hilsen

Poul Roesen
Formand

Helle V. Lyng
Næstformand